

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ

नांदेड— ४३१६०६ (महाराष्ट्र)

SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY

NANDED-431606, MAHARASHTRA STATE, INDIA.

Established on 17th September 1994 - Recognized by the UGC U/s 2(f) and 12(B), NAAC Re-accredited with 'A' Grade

ACADEMIC (1-BOARD OF STUDIES) SECTION

Phone: (02462) 229542

Fax : (02462) 229574

Website: www.srtmun.ac.in

E-mail: bos.srtmun@gmail.com

मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदवी
स्तरावरील प्रथम वर्षाचे CBCS Pattern
नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष
२०१६-१७ पासून लागू करण्याबाबत.

परिपत्रक

या परिपत्रकान्वये सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, प्रस्तुत विद्यापीठाच्या संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील प्रथम वर्षाचा खालील विषयाचा C.B.C.S. (Choice Based Credit System) Pattern नुसारचा अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७ पासून लागू करण्यात येत आहे.

१) बी.ए. — शिक्षणशास्त्र — प्रथम वर्ष

सदरील परिपत्रक व अभ्यासक्रम प्रस्तुत विद्यापीठाच्या www.srtmun.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत. तरी सदरील बाब ही सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावी.

‘ज्ञानतीर्थ’ परिसर,
विष्णुपुरी, नांदेड — ४३१ ६०६.
जा.क्र.: शैक्षणिक-०१/परिपत्रक/पदवी-सीबीसीएस अभ्यासक्रम/
२०१७-१८/१०९०

दिनांक : ११.०९.२०१७.

प्रत माहिती व पुढील कार्यवाहीस्तव :

- १) मा. कुलसचिव यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- २) मा. संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ३) प्राचार्य, सर्व संबंधित संलग्नित महाविद्यालये, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ४) उपकुलसचिव, पदव्युत्तर विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ५) साहाय्यक कुलसचिव, पात्रता विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ६) सिस्टम एक्सपर्ट, शैक्षणिक विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.

स्वाक्षरित/—
उपकुलसचिव
शैक्षणिक (१-अभ्यासमंडळ) विभाग

**SWAMI RAMANAND TEERTH
MARATHWADA UNIVERSITY, NANDED**

SYLLABUS

B.A. FIRST YEAR

CORE COURSE:

EDUCATION

Semester Pattern

(CHOICE BASE CREDIT SYSTEM - CBCS)

(With effects from the Academic Year 2016-17)

SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY, NANDED.
Choice Based Credit System (CBCS) Course Structure (New Pattern)

B.A. First Year

CORE COURSE: EDUCATION

Sem-ester	Core Course	Paper	Course Title	Lectures /Week	Total No. of lectures	CA	ESE	Total Marks	Credits
I	Education	I	Philosophy and Education	4	60	35	40	75	3
		II	Sociology and Education	4	60	35	40	75	3
		Total=I		8	120	70	80	150	6
II	Education	III	Development of Learner	4	60	35	40	75	3
		IV	Teaching-Learning Process in Education	4	60	35	40	75	3
		Total=II		8	120	70	80	150	6
		Total=I+II		16	240	140	160	300	12

PAPER- I: PHILOSOPHY & EDUCATION

Credits: 03

Marks: 75 = (35 Internal Evaluation + 40 External Evaluation)

Lectures Per week: 04

Total Periods: 60

UNIT I: EDUCATION AND PHILOSOPHY

- 1.1 Education: Meaning, Nature, Scope and types (formal, Informal and non formal)
- 1.2 Education: Characteristics & Aims, Objectives
- 1.3 Philosophy: Meaning
- 1.4 Relation between Education & Philosophy

UNIT II: INDIAN SCHOOLS OF PHILOSOPHY

- 2.1 Vedic
- 2.2 Buddhism
- 2.3 Islam
- 2.4 Jainism

UNIT III: WESTERN SCHOOLS OF EDUCATION PHILOSOPHY

- 3.1 Idealism
- 3.2 Naturalism
- 3.3 Pragmatism

UNIT IV: CURRICULUM

- 4.1 Meaning of curriculum
- 4.2 Principles of curriculum construction
- 4.3 Types and approaches of curriculum
- 4.4 Curriculum and core areas
- 4.5 Constructivist approach

PAPER-II: SOCIOLOGY & EDUCATION

Credits: 03

Marks: 75 = (35 Internal Evaluation + 40 External Evaluation)

Lectures Per week: 04

Total Periods: 60

=====

UNIT I: EDUCATION AND SOCIOLOGY

- 1.1 Meaning and nature of educational sociology
- 1.2 Importance of Education in democracy
- 1.3 Indian constitution: Preamble, Articles and Directive
- 1.4 Principles related to Education

UNIT II: EDUCATION AND SOCIAL CHANGE

- 2.1 Meaning and factors of social change
- 2.2 Role of teacher in social change
- 2.3 Education for Economical development
- 2.4 Education for Women Empowerment

UNIT III: EDUCATION FOR NATIONAL INTEGRATION

- 3.1 National integration: concept, need & importance
- 3.2 Contribution of cultural heritage and major festivals in various regions in national integration
- 3.3 Hurdles in National Integration

UNIT IV: AGENCIES OF EDUCATION

- 4.1 Family
- 4.2 Peer Group
- 4.3 Schools
- 4.4 Mass communication media

REFERENCES:

बुब्रेकर जॉन. एस. (1971) 'आधुनिक शिक्षणाचे तत्वज्ञान' अनुवादन अकोलकर ग. वि : श्री विद्या प्रकाशन, शनिवार पेठ पुणे

कुंडले म. बा. (200) 'शैक्षणिक तत्वज्ञान व शैक्षणिक समाजशास्त्र

भंडारी प. व. (1968) 'शैक्षणिक समाजशास्त्र प्रथमावृत्ती सातारा : राबिला पब्लिकेशन.

मेहेंदळे, य. श्री. 'समाजशास्त्राची मूलतत्वे' महेंद्र प्रकाशन, नारायण पेठ, पुणे

पारसनिस न. रा. 'शिक्षणाची तात्विक व समाजशास्त्रीय भूमिका' नूतन प्रकाशन पुणे - 30

दिक्षित श्रीनिवास (1975) 'भारतीय तत्वज्ञान, सुविचार प्रकाशन मंडळ, नागपूर

जोशी गजानन (1994) 'भारतीय तत्वज्ञानाचा इतिहास' (खंड 1 ते 6) मराठी तत्वज्ञान महाकोष मंडळ, पुणे

जोशी प्रमोद, कळलावे महेश (2009) शिक्षणातील नवप्रवर्तने. आदित्य प्रकाशन नांदेड

रा. वि. महंत ज्योती, उदयोन्मुख भारतीय समाजाती शिक्षण व शिक्षक

पवार ना. ग., उदयोन्मुख भारतीय समाज शिक्षण व शिक्षक

अकोलकर ग. वि., शैक्षणिक तत्वज्ञानाची रूपरेषा

मद्रे गीता, मद्रे ल. रा., भारतीय शिक्षणाचा इतिहास, भाग 1 ते 3.

पाटील लीला आणि वि. म. कुलकर्णी, आजचे शिक्षण आजच्या समस्या,

नरवणे मिनल, भारतीय शिक्षणाचे आयोग व समिती,

पारसनीस न. रा., शिक्षणाची तात्विक व समाजशास्त्रीय भूमिका,

पाठक वि. अ., भारतीय शिक्षण और उनकी समस्याएं, विनोद प्रकाशन, आग्रा.

आचार्य दुर्गाशंकर मिश्र, भारतीय शिक्षा का इतिहास, विनोद प्रकाशन, आग्रा.

कामत अ. रा., भारतीय शिक्षणाची वाटचाल,

शिक्षण आयोग (1964 - 66) चा अहवाल : समाज प्रबोधन संस्था, पुणे.

जोशी देवेंद्र, सदावर्ते उज्वला आणि इनामदार विवेक, (2008), भारतीय शिक्षण प्रणालीचा विकास, आदित्य पब्लिकेशन्स, नांदेड

Bron F. J. (1970) Educational Sicuikigt bew Delhi, Prentice Hall, Znc.

Brubacher J. S. (1969) Modern Philosophies if Education, New York, mc Graw hill co.

Carley michel and christie lan. (2005) managing Sustainale Development London, Earthscan Publications.

Chaube S. P. (1981) Chaube Akhilesh : Philosophical & Sociological Founations of Education. (the Record line onwards of Reference Should be after 5 Space of the Justified of each refrence) Agra : vinod Pustak mandir.

PAPER-III: DEVELOPMENT OF LEARNER

Credits: 03

Marks: 75 = (35 Internal Evaluation + 40 External Evaluation)

Lectures Per week: 04

Total Periods: 60

UNIT I: NATURE OF PSYCHOLOGY OF LEARNER

- 1.1 Meaning and nature of psychology, branches (child, social, abnormal, Industrial, education)
- 1.2 Educational psychology-nature scope, limitations and use of educational psychology to the teacher
- 1.3 Methods of studying Educational Psychology
  - (a) Introspection (b) Observation (c) Experimental (d) Clinical (e) Case Study

UNIT II: GROWTH AND DEVELOPMENT OF LEARNER

- 2.1 Concepts of growth and development General principles of development
- 2.2 Stages of development
  - (a) General characteristics of infancy
  - (b) Characteristics of childhood and adolescence period
- 2.3 Factors influencing growth and development and causing individual Differences- such as- heredity and environment

UNIT III: PERSONALITY

- 3.1 Concept of personality – definition meaning, nature and types
- 3.2 Factors influencing development of personality genetic and environmental
- 3.3 Role of teacher in developing personality of student
- 3.4 Individual Differences

UNIT IV: INTELLIGENCE

- 4.1 Concept and Nature of Intelligence
- 4.2 Theories of Intelligence-Spearman’s Two Factor Theory
- 4.3 The concept of I.Q., Distributions of intelligence by I.Q. Level

PAPER-IV: TEACHING LEARNING PROCESS IN EDUCATION

Credits: 03

Marks: 75 = (35 Internal Evaluation + 40 External Evaluation)

Lectures Per week: 04

Total Periods: 60

=====

UNIT I: LEARNING THEORIES AND PROCESS

- 1.1 Meaning, nature and characteristics of Learning, Learning curve
- 1.2 Learning theories: (a) Thorndike (b) Pavlov
- 1.3 Factors affecting learning and teaching process:
(a) Learner related (b) Teacher related
- 1.4 Transfer of learning: Meaning & types and Educational importance.

UNIT II: PSYCHOLOGY OF TEACHING

- 2.1 Teaching: concept, levels of teaching
- 2.2 Teacher- student, student- student interaction
- 2.3 Creation and organization of favorable school climate
- 2.4 Teacher's job satisfaction

UNIT III: MENTAL PROCESSES RELATED TO LEARNING

- 3.1 Attention meaning, nature, types and features
- 3.2 Sensation and perception concept of sensation and perception
- 3.3 Motivation Concept, types, importance

UNIT IV: MENTAL HEALTH

- 4.1 Mental health & hygiene: concept, meaning & education importance
- 4.2 Adjustment & defense mechanism & education importance

REFERENCES:

- आळंदकर जयकुमार, अभिनव शैक्षणिक मानसशास्त्र,
कुलकर्णी के. व्ही., शैक्षणिक मानसशास्त्र,
नानकर प्र. ल., सुबोध शैक्षणिक मानसशास्त्र,
पारसनीस न. रा., प्रगत शैक्षणिक मानसशास्त्र,
खरात अ. पा., प्रगत शैक्षणिक मानसशास्त्र,
दांडेकर वा. ना., शैक्षणिक व प्रायोगिक मानसशास्त्र,
आफळे रा. रा., बापट भा. वे., शिक्षणाचे मानसशास्त्रीय अधिष्ठान,
जगताप ह. ना., शैक्षणिक व प्रायोगिक मानसशास्त्र,
करकरे, शैक्षणिक मानसशास्त्र,
अकोलकर ग. वि., शैक्षणिक मनोविज्ञान,
बेळे, कुमठेकर व इतर, शिक्षणाचे मानसशास्त्रीय यथार्थदर्शन भाग - 1,
बेळे, कुमठेकर व इतर, शिक्षणाचे मानसशास्त्रीय यथार्थदर्शन भाग - 2,
जोशी देवेन्द्र, सदावर्त उज्वला (2008), शैक्षणिक मानसशास्त्र, आदित्य पब्लिकेशन्स,
नांदेड.
कुलकर्णी, के. व्ही. (1977), शैक्षणिक मानसशास्त्र श्री विद्या प्रकाशन, पुणे.
खरात, आ. पा. (1974) प्रगत शैक्षणिक मानसशास्त्र श्री. विद्या प्रकाशन पुणे.
गोगटे श्री. ब. शैक्षणिक मानसशास्त्र, श्री. विद्या प्रकाशन पुणे.
दांडेकर, वा. ना. (1970), प्रायोगिक व शैक्षणिक मानसशास्त्र, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर.
पारसनीस, न.रा. (1987), प्रगत शैक्षणिक मानसशास्त्र, नूतन प्रकाशन, पुणे.
Aggarwal J.C. Essentials of Educational Psychology -
Bhatia, H. R. (1973). *Elements of Educational Psychology, 5th edition*,
Orient Longman.
Bigge, M. L. (1982). *Learning Theories for Teachers, (4th edition)*.
New York, Harper and Row Publishers, P.P. 89-90.
Bolles, R. C. (1975): *Learning Theory*. New York, Holt, Rinehart and
Winston, P.P. 18-19.
Bower, G. M., (1986), *The Psychology of Learning and Motivation*,
Academic Press.

Note: Existing Passing Rules Pattern of Examination and Internal Evaluation of B.A. will be applicable for B.A. with Education as an Elective.

*****